

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Wiedza o społeczeństwie
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Forma/Formy arkusza:</i>	MWHP-R0-100, MWHP-R0-200, MWHP-R0-700
<i>Termin egzaminu:</i>	8 czerwca 2026 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	26 czerwca 2026 r.

Ogólne zasady oceniania

Ten dokument zawiera **zasady oceniania** oraz **przykłady** poprawnych rozwiązań zadań otwartych.

W zasadach oceniania określono zakres wymaganej odpowiedzi: niezbędne elementy odpowiedzi i związki między nimi.

Przykładowe odpowiedzi do zadań otwartych **nie są** ścisłym wzorcem oczekiwanych sformułowań. **Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania** – również te nieprzewidziane jako przykładowe odpowiedzi w zasadach oceniania.

- Odpowiedzi nieprecyzyjne, niejednoznaczne, niejasno sformułowane uznaje się za błędne.
- Gdy do jednego polecenia zdający podaje kilka odpowiedzi, z których jedna jest poprawna, a inne – błędne, nie otrzymuje punktów za żadną z nich.
- Jeżeli informacje zamieszczone w odpowiedzi (również te dodatkowe, a więc takie, które nie wynikają z treści polecenia) świadczą o zasadniczych brakach w rozumieniu omawianego zagadnienia i zaprzeczają pozostałej części odpowiedzi stanowiącej prawidłowe rozwiązanie zadania, to za odpowiedź jako całość zdający otrzymuje zero punktów.

Rozwiązanie zadania na podstawie błędnego merytorycznie założenia uznaje się w całości za niepoprawne.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania określone w podstawie programowej¹	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający:</p> <p>1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach.</p> <p>III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający:</p> <p>1) interesuje się życiem zbiorowym, wyraża gotowość do osobistego podejmowania zadań społecznych i zaangażowania obywatelskiego w duchu patriotyzmu jako mądrej miłości ojczyzny ukształtowanej w tradycji Rzeczypospolitej;</p> <p>2) rozumie znaczenie cnót indywidualnych i społecznych, praw i obowiązków, wolności i odpowiedzialności, szczęścia osobistego i rozwoju ludzkich wspólnot oraz sprawiedliwych praw i roztropnej polityki.</p>	<p>II. Dobra wspólne. Zdający:</p> <p>2) charakteryzuje wynikający z zasady dobra wspólnego aspekt obowiązków jednostki względem wspólnoty;</p> <p>3) przedstawia sprawiedliwość społeczną jako zasadę udziału członków wspólnoty w dobru wspólnym.</p>
<p>SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający:</p> <p>1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego [...];</p> <p>3) wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej.</p>	<p>SP: VIII. Wspólnoty narodowe / etniczne i ojczyzna. Zdający:</p> <p>1) [...] wymienia konstytucyjne obowiązki obywatela.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch poprawnych przykładów.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

¹ Załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2024 r. poz. 1019).

Przykładowe odpowiedzi

- Ponoszenie ciężarów i świadczeń publicznych (płacenie podatków)
- Obowiązek obrony ojczyzny
- Poszanowanie własności publicznej i symboli narodowych
- Dbalność o środowisko
- Wierność Rzeczypospolitej Polskiej
- Troska o dobro wspólne.

Zadanie 2.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	VI. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 1) wyjaśnia, czym jest społeczeństwo obywatelskie [...]; 2) podaje współczesne przykłady funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

Zadanie 2.2. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	VI. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 1) wyjaśnia, czym jest społeczeństwo obywatelskie [...]; 2) podaje współczesne przykłady funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

Zasady oceniania

2 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.

1 pkt – sformułowanie jednego poprawnego argumentu.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Członkowie społeczeństwa obywatelskiego zrzeszają się w celu realizacji „rozmaitych celów społecznych”
- Członkowie społeczeństwa obywatelskiego udzielają wsparcia innym i poświęcają się dla dobra wspólnego
- Jednostki mniej aktywne mogą liczyć na wsparcie bardziej aktywnych członków wspólnoty.

Zadanie 3.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	III. Społeczności i wspólnoty. Zdający: 9) wymienia największe mniejszości narodowe w Rzeczypospolitej Polskiej [...]; 10) charakteryzuje obecną politykę państwa polskiego wobec mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym [...].
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.	SP: VIII. Wspólnoty narodowe / etniczne i ojczyzna. Zdający: 4) wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne [...] i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

Zadanie 3.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	III. Społeczności i wspólnoty. Zdający: 9) wymienia największe mniejszości narodowe w Rzeczypospolitej Polskiej [...]; 10) charakteryzuje obecną politykę państwa polskiego wobec mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym [...].
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.	SP: VIII. Wspólnoty narodowe / etniczne i ojczyzna. Zdający: 4) wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne [...] i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania [...].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Rozstrzygnięcie: Nie.

Uzasadnienie:

- Karaimi nie posiadają własnego państwa
- Jest to mniejszość etniczna, ponieważ żadna mniejszość narodowa nie jest tak nieliczna (313 osób)
- Żadna mniejszość narodowa nie przybyła z Krymu, więc jest to mniejszość etniczna.

Zadanie 4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności.	IV. Społeczeństwa i socjalizacja. Zdający: 2) [...] wskazuje na różnice między społeczeństwem przemysłowym i poprzemysłowym.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie.

Uzasadnienie: W sektorze usług zatrudniona jest mniej niż połowa pracujących.

Zadanie 5.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 11) wymienia aktualnych marszałków obu izb polskiego parlamentu; 15) charakteryzuje pozaustawodawcze znaczenie parlamentu (np. umacnianie więzi z Polonią [...]).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch luk.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. Senat
2. Marszałek Senatu

Zadanie 5.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	VII. Migracje i kwestia demograficzna w Polsce i we współczesnym świecie. Zdający: 1) wyjaśnia, czym są: migracja, imigracja, emigracja [...]; 2) charakteryzuje zasięg i skalę przemieszczeń ludnościowych na ziemiach polskich w XX i XXI w.; 4) wskazuje największe skupiska Polaków na świecie w XXI w.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie.

Uzasadnienie: Polacy na Litwie żyją od wieków, tylko granice się zmieniły. Emigracja przedstawiona w tekście dotyczy Polski po wstąpieniu do UE, kiedy to Polacy emigrowali na zachód, a nie na wschód.

Zadanie 5.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych);</p> <p>2) odróżnia to, co trwałe, od tego, co zmienne, a także to, co uniwersalne, od tego, co partykularne i związane z tradycjami lokalnymi – w życiu narodów i państw, w pojęciach i doktrynach politycznych i prawnych, w kulturze życia codziennego, komunikacji społecznej i kulturze politycznej, w instytucjach międzynarodowych.</p>	<p>XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający:</p> <p>1) charakteryzuje zmiany geopolityczne w otoczeniu Polski po 1989 r. (zjednoczenie Niemiec, rozpad Czechosłowacji i ZSRS) oraz ich znaczenie dla naszego kraju.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej pełnej polskiej nazwy.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich / Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich

Zadanie 5.4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].</p>	<p>VII. Migracje i kwestia demograficzna w Polsce i we współczesnym świecie. Zdający:</p> <p>4) wskazuje największe skupiska Polaków na świecie w XXI w.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

D

Zadanie 6. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 6) wyjaśnia pojęcie faszyzmu i charakteryzuje jego różne konteksty znaczeniowe.

Zasady oceniania

2 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem oraz poprawnej nazwy państwa.

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem lub poprawnej nazwy państwa.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak.

Uzasadnienie: W tekście jest mowa o autorytecie i sile państwa oraz o różgach liktorskich, które są symbolem faszyzmu. Tekst nie odnosi się do żadnych kwestii narodowych i rasowych, co wskazuje, że nie dotyczy nazizmu.

Nazwa państwa: Włochy.

Zadanie 7.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 7) analizuje zjawisko populizmu obecne we współczesnej polityce i jego konsekwencje.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A

Zadanie 7.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 7) analizuje zjawisko populizmu obecne we współczesnej polityce i jego konsekwencje.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch sposobów działania.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Dzielenie społeczeństwa na „my”, czyli zwykli obywatele i „oni” – elita, rząd, przeciwnicy polityczni – odwoływanie się do emocji zamiast faktów
- Stosowanie uproszczonego przekazu – proste hasła w miejsce rzetelnych informacji co do programów politycznych
- Używanie emocjonalnego tonu wypowiedzi
- Używanie języka słuchaczy i identyfikowanie się z nimi
- Dopasowanie programu do oczekiwań potencjalnych wyborców.

Zadanie 8. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	X. Prawo. Zdający: 2) [...] rozpoznaje rodzaje prawa ([...] cywilne, karne, administracyjne [...]).

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw rodzajów prawa.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Przepis 1.: administracyjne

Przepis 2.: cywilne

Zadanie 9. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].</p>	<p>X. Prawo. Zdający:</p> <p>4) rozróżnia generacje praw człowieka [...].</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B1

Zadanie 10.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].</p>	<p>XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający:</p> <p>16) wskazuje na elementy demokracji bezpośredniej [...].</p>

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem odwołującym się do tekstu i grafiki.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie.

Uzasadnienie: Aby referendum ogólnokrajowe było wiążące dopełniony musi być wynik frekwencyjny – udział ponad 50% uprawnionych do głosowania. W referendum z 2023 r. udział wzięło jedynie 40,9%.

Zadanie 10.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 16) wskazuje na elementy demokracji bezpośredniej [...].
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.	SP: VII. Społeczność regionalna. Zdający: 1) [...] lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw województw.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

podkarpackim, lubuskim

Zadanie 11.1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu [...]. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 19) charakteryzuje funkcjonowanie organów gminy, powiatu i województwa.
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej [...].	SP: VII. Społeczność lokalna. Zdający: 3) wymienia organy stanowiące [...] w gminie [...], przedstawia jak są one wybierane [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch luk.

1 pkt – poprawne uzupełnienie jednej luki.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Rada Gminy; 5 lat

Zadanie 11.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 19) charakteryzuje funkcjonowanie organów gminy, powiatu i województwa.
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.	SP: VI. Społeczność lokalna. Zdający: 3) wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie [...], przedstawia jak są one wybierane [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

PF

Zadanie 11.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	III. Społeczności i wspólnoty. Zdający: 10) charakteryzuje obecną politykę państwa polskiego wobec mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, wychodząc od postanowień Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.	SP: VII. Społeczność regionalna. Zdający: 1) [...] lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie.

Uzasadnienie: Drugim językiem o tym statusie w województwie podlaskim jest język litewski.

Zadanie 12.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 10) analizuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – postawy społeczeństwa polskiego wobec instytucji publicznych i polityków.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

FF

Zadanie 12.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski [...]).</p>	<p>VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający:</p> <p>10) analizuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – postawy społeczeństwa polskiego wobec instytucji publicznych i polityków.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego wniosku.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Spośród przedstawionych w tabeli grup wiekowych najczęściej informacje o kandydatach z wieców i spotkań wyborczych czerpały osoby z grupy wiekowej 18–24 lata – 24%, zaś w najmniejszym stopniu z grupy wiekowej 25–34 lata – 6%
- Osoby z przedziału wiekowego 35–44 lata znacznie częściej niż osoby w przedziale wieku 25–34 czerpały informacje z wieców i spotkań (14% vs. 6%)
- Osoby z przedziału wiekowego 55-64 lata rzadziej niż osoby z przedziału 45–54 lata czerpały informacje z wieców i spotkań (7% vs. 10%).

Zadanie 13.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski [...]).</p>	<p>XII. Formy ustroju współczesnych państw. Zdający:</p> <p>6) charakteryzuje funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną; wskazuje kompetencje parlamentu w Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy funkcji Sejmu.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Funkcja kreacyjna

Zadanie 13.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski [...]).</p>	<p>XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający:</p> <p>7) omawia najważniejsze organy kontroli państwowej [...].</p>

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem zawierającym nazwę Najwyższej Izby Kontroli.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak.

Uzasadnienie: Fragment *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* dotyczy Prezesa Najwyższej Izby Kontroli (świadczy o tym sposób jego powołania), a tekst opisuje działania Najwyższej Izby Kontroli.

Zadanie 14.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający:</p> <p>1) interesuje się życiem zbiorowym, wyraża gotowość do osobistego podejmowania zadań społecznych i zaangażowania obywatelskiego [...];</p> <p>2) rozumie znaczenie cnót indywidualnych i społecznych, praw i obowiązków, wolności i odpowiedzialności, szczęścia osobistego i rozwoju ludzkich wspólnot oraz sprawiedliwych praw i roztropnej polityki.</p>	<p>VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający:</p> <p>10) analizuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – postawy społeczeństwa polskiego wobec instytucji publicznych i polityków.</p> <p>XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający:</p> <p>5) wymienia reprezentowane w parlamencie Rzeczypospolitej Polskiej partie polityczne [...].</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

PF

Zadanie 14.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].	XIII. Formy ustroju współczesnych państw. Zdający: 4) charakteryzuje systemy ze szczególną rolą prezydenta – klasyczny prezydencki (na przykładzie Stanów Zjednoczonych Ameryki) [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B1

Zadanie 14.3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 1) interesuje się życiem zbiorowym, wyraża gotowość do osobistego podejmowania zadań społecznych i zaangażowania obywatelskiego [...].	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 5) wymienia reprezentowane w parlamencie Rzeczypospolitej Polskiej partie polityczne [...].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego wyjaśnienia.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Polskie Stronnictwo Ludowe i Polska 2050 Szymona Hołowni wystartowały w wyborach parlamentarnych w 2023 r. jako koalicja pod nazwą Trzecia Droga.

Zadanie 15.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].</p>	<p>XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający:</p> <p>7) omawia najważniejsze organy kontroli państwowej oraz sądownictwa konstytucyjnego.</p> <p>XII. Formy ustroju współczesnych państw. Zdający:</p> <p>6) charakteryzuje funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną; wskazuje kompetencje parlamentu w Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

FF

Zadanie 15.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający:</p> <p>1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach.</p> <p>III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający:</p> <p>2) rozumie znaczenie cnót indywidualnych i społecznych, praw i obowiązków, wolności i odpowiedzialności, szczęścia osobistego i rozwoju ludzkich wspólnot oraz sprawiedliwych praw i roztropnej polityki.</p>	<p>XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający:</p> <p>7) omawia najważniejsze organy kontroli państwowej oraz sądownictwa konstytucyjnego.</p> <p>XII. Formy ustroju współczesnych państw. Zdający:</p> <p>1) [...] odróżnia prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej od innych jego uprawnień.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy organu konstytucyjnego.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Prezydent RP

Zadanie 16.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).</p>	<p>XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający:</p> <p>3) charakteryzuje spór polityczny w Polsce po 1989 r. w odniesieniu do sposobów radzenia sobie z dziedzictwem komunizmu.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego wyjaśnienia.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

W ramach rozmów Okrągłego Stołu zawarto porozumienie polityczne, przekształcone w rozwiązanie wyborcze, na mocy którego mandaty do Sejmu w wyborach z czerwca 1989 r. podzielono w następujący sposób: 65% miejsc dla rządzących ugrupowań politycznych, a o pozostałe 35% mogły rywalizować wszystkie ugrupowania polityczne na zasadach wolnego wyboru.

Zadanie 16.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła [...]. Zdający:</p> <p>1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach.</p>	<p>XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający:</p> <p>2) wymienia najważniejsze wydarzenia związane z przełomem 1989 r. w Polsce [...].</p>

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne chronologicznie uporządkowanie wydarzeń.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

2, 4, 1, 3

Zadanie 16.3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski [...]).	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 3) charakteryzuje spór polityczny w Polsce po 1989 r. w odniesieniu do sposobów radzenia sobie z dziedzictwem komunizmu.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Wybory nie były w pełni wolne / demokratyczne
- W kraju wciąż rządili komuniści, manifestacje tłumiono, obywatelom wciąż groziły represje / naciski, więc mogli bać się głosować na kandydatów opozycji
- Funkcjonowanie cenzury utrudniało prowadzenie kampanii wyborczej, a więc uczciwą rywalizację z kandydatami komunistycznymi
- Nie wszyscy więźniowie polityczni wyszli na wolność – władzy komunistycznej nie można było ufać (w zakresie stosowania się do ustaleń okrągłostołowych, a więc również w kwestii wyborów)
- Ugodowi działacze z Wałęsą na czele nie mieli upoważnienia do zawierania porozumień z władzami komunistycznymi.

Zadanie 16.4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa.</p> <p>Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].</p>	<p>XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający:</p> <p>2) wymienia najważniejsze wydarzenia związane z przełomem 1989 r. w Polsce [...];</p> <p>3) charakteryzuje spór polityczny w Polsce po 1989 r. w odniesieniu do sposobów radzenia sobie z dziedzictwem komunizmu.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: wybory parlamentarne.

Uzasadnienie: „Kontrakt wyborczy” zawarty przy Okrągłym Stole dotyczył wyboru posłów do Sejmu.

Zadanie 17.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody.</p> <p>Zdający:</p> <p>1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach.</p>	<p>XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający:</p> <p>7) wyjaśnia pojęcia prywatyzacji, reprivatyzacji, powszechnego uwłaszczenia.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Reprivatyzacja

Zadanie 17.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności [...].</p>	<p>XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający:</p> <p>7) wyjaśnia pojęcia prywatyzacji, reprivatyzacji, powszechnego uwłaszczenia.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Rozstrzygnięcie: Nie.

Uzasadnienie:

- Tekst 1. mówi o reprivatyzacji, a Powszechne Świadectwa Udziałowe emitowane były w ramach Programu Powszechnej Prywatyzacji.
- Tekst 1. mówi o zwrocie własności jej byłym właścicielom, a Powszechne Świadectwo Udziałowe wydawane było w celu przekazania części majątku państwowego wszystkim obywatelom.

Zadanie 17.3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).</p>	<p>XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający:</p> <p>6) charakteryzuje transformację gospodarczą w Polsce po 1989 r.;</p> <p>7) wyjaśnia pojęcia prywatyzacji, reprivatyzacji, powszechnego uwłaszczenia.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

PP

Zadanie 17.4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa.</p> <p>Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).</p>	<p>XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający:</p> <p>7) wyjaśnia pojęcia prywatyzacji, reprivatyzacji, powszechnego uwłaszczenia;</p> <p>9) wyjaśnia pojęcia uwłaszczenia nomenklatury i kapitalizmu politycznego; podaje przykłady tych zjawisk w Polsce po 1989 r.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego wyjaśnienia.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Powszechne uwłaszczenie było procesem pożądanym, uwłaszczenie nomenklatury – zjawiskiem patologicznym, korupcyjnym, niemoralnym.
- Powszechne uwłaszczenie było (w założeniu) korzystne dla wszystkich obywateli / dawało równe szanse wszystkim obywatelom, uwłaszczenie nomenklatury odbywało się z korzyścią jedynie wąskiej grupy postkomunistów, mających odpowiednie koneksje wynikające z zajmowanych w poprzednim systemie politycznym stanowisk.

Zadanie 18.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa.</p> <p>Zdający:</p> <p>1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).</p>	<p>XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r.</p> <p>Zdający:</p> <p>1) charakteryzuje zmiany geopolityczne w otoczeniu Polski po 1989 r. (zjednoczenie Niemiec, rozpad Czechosłowacji i ZSRS) oraz ich znaczenie dla naszego kraju.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

FF

Zadanie 18.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).	XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający: 1) charakteryzuje zmiany geopolityczne w otoczeniu Polski po 1989 r. (zjednoczenie Niemiec, rozpad Czechosłowacji i ZSRS) oraz ich znaczenie dla naszego kraju.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B

Zadanie 18.3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).	XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający: 1) charakteryzuje zmiany geopolityczne w otoczeniu Polski po 1989 r. (zjednoczenie Niemiec, rozpad Czechosłowacji i ZSRS) oraz ich znaczenie dla naszego kraju; 2) przedstawia główne etapy i konsekwencje wejścia Polski w struktury euroatlantyckie (NATO w 1999 r.) [...].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie.

Uzasadnienie: Czechy wstąpiły do NATO razem z Polską (1999 r.) a Słowacja później (dopiero w 2004 r.).

Zadanie 19. (0–7)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 2) odróżnia to, co trwałe, od tego, co zmienne [...] – w życiu narodów i państw [...] w kulturze życia codziennego [...].</p> <p>II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach; 2) ocenia zjawiska życia społecznego.</p> <p>III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia, uczestniczy w debacie – z myślą o własnym rzetelnym i twórczym udziale w życiu publicznym.</p>	<p>V. Różnice społeczne. Zdający: 5) charakteryzuje wybrany problem życia społecznego w Rzeczypospolitej Polskiej; rozważa różne możliwości jego rozwiązania.</p> <p>VII. Migracje i kwestia demograficzna w Polsce i we współczesnym świecie. Zdający: 9) charakteryzuje rolę wzrostu demograficznego dla perspektyw rozwojowych kraju, zestawia to z obecną sytuacją Polski w tym zakresie.</p>

Zasady oceniania

- 7 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni trzema aspektami tematu oraz o właściwej formie, strukturze i logice wyводу.
- 6 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi dwoma aspektami tematu w pełni i z jednym – częściowo oraz o właściwej formie, strukturze i logice wyводу ALBO rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni trzema aspektami tematu.
- 5 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi dwoma aspektami tematu w pełni i z jednym – częściowo ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem w pełni i z dwoma – częściowo oraz o właściwej formie, strukturze i logice wyводу.
- 4 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni dwoma aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo trzema aspektami tematu oraz o właściwej strukturze i logice wyводу, ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem tematu w pełni i z dwoma – częściowo.
- 3 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo trzema aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem tematu w pełni i z jednym – częściowo.
- 2 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo dwoma aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym w pełni jednym aspektem tematu.
- 1 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanym częściowo jednym aspektem tematu.
- 0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Aspekty tematu:

- 1) przedstawienie przyczyn zmian struktury demograficznej Polski
- 2) przedstawienie negatywnych konsekwencji tych zmian dla społeczeństwa polskiego
- 3) przedstawienie negatywnych konsekwencji tych zmian dla gospodarki polskiej.

Przykładowa odpowiedź

Polska, podobnie jak inne kraje europejskie, od wielu lat przechodzi niekorzystne zmiany demograficzne. Ich wyrazem są starzenie się społeczeństwa i niska liczba urodzeń, co prowadzi do spadku liczby ludności w naszym państwie.

Zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym ma kilka przyczyn. Wcześniej w znacznym stopniu spowodowana wyjazdami za pracę poza granice kraju (zwłaszcza po przystąpieniu Polski do UE), a obecnie – zmianą modelu rodziny (kobiety rodzą coraz mniej dzieci) oraz ze względu na większe znaczenie uzyskania odpowiedniej edukacji umożliwiającej podążanie wybraną ścieżką kariery zawodowej (przekłada się to na późniejsze zakładanie rodzin i ich zmniejszoną dzietność).

Skutkiem tego populacja nie podlega odnawianiu się w stopniu wystarczającym, a co za tym idzie – zwiększa się procentowy udział w społeczeństwie osób w wieku poprodukcyjnym (więcej osób starszych w społeczeństwie). Powoduje to większe obciążenie i koszty systemów opieki społecznej i zdrowotnej.

Wyraźny spadek ludności składającej się na grupę osób w wieku produkcyjnym może skutkować zmniejszeniem produktywności gospodarki, choćby ze względu na problem braku pracowników, a co za tym idzie – utrzymywaniem wzrostu gospodarczego. Większa liczba osób w wieku poprodukcyjnym oznacza też ciągły wzrost kosztów świadczeń emerytalnych, co w przyszłości może prowadzić do wzrostu obciążeń podatkowych osób pracujących i wzrostu kosztów ich życia.

Wydaje się, że w obecnym stanie rzeczy zwiększenie przyrostu naturalnego jest niemożliwe, w związku z tym jedynym sposobem poprawy sytuacji jest przyjmowanie osób w wieku produkcyjnym z innych krajów.